

Utvärderingsrapport Specialistsjuksköterskeexamen Demensvård

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har utvärderat *Specialistsjuksköterskeexamen Demensvård*. Utvärderingen har genomförts av UFN:s utskott för utvärdering av utbildning (UUU) vid institutionen för hälsa och välfärd (IHOV).

Rapporten är en sammanställning av sakkunnigyttranden som baseras på skriftliga underlag (självvärderingar inklusive bilagor, matris över kurser/examensmål samt kurs- och utbildningsplaner). De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga docent Marie Ernsth Bravell, Jönköpings universitet, och professor Ingrid Hellström, Marie Cederschiöld högskola, som lämnat skriftliga yttranden. Inga intervjuer med studenter har genomförts vilket har godkänts av Studentkåren.

Dialog med representanter för utbildningen om utkast till utvärderingsrapport har genomförts 2026-03-17.

Bedömningsområde 1: Generell beskrivning

Bedömningsgrund 1.4

En beskrivning av utbildningsprogrammets innehåll visar att innehållet har en rimlig omfattning och djup samt är väl avgränsat.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv utbildningsprogrammets innehåll på ett översiktligt sätt och ange hur det avgränsas mot eventuella närliggande program.*

Utlåtande, sakkunnig 1
Tillfredsställande med förbehåll.

Programmet har en rimlig omfattning och djup och är till stora delar välavgränsat.

”Demens” är ett brett begrepp och det måste tydliggöras att det inte enbart drabbar äldre personer. Personer med tidig debut av demenssjukdom (Young Onset of Dementia, YOD) har under senare tid fått större uppmärksamhet i både media och i forskning. Det är viktigt att utbildningsprogrammet även speglar detta, till exempel i de olika kurserna. Upplägget i programmet med de ingående kurserna (Personcentrerad vård av personer med demens; Demenssjukdomar, diagnostik och behandling ur ett

Omvårdnadsperspektiv; Vård och omsorg för personer med demens; Nutrition och ätande; Att vårda personer med demens, Evidensbaserad vård och ledarskap samt; Examensarbete i omvårdnad – demensvård) ger goda förutsättningar för detta. I självvärderingen nämns avgränsningen mot Specialistsjuksköterskeprogram inom vård av äldre, och den torde vara större än det som beskrivs (sidan 4 i självvärderingen).

Kurserna Nutrition och ätande och Evidensbaserad vård och ledarskap ses som generella och det är viktigt att kurserna betonar vård av personer med demens i innehåll och examination. Både Nutrition och ätande och Evidensbaserad vård och ledarskap är viktiga i vården av personer med demens, men de är också viktiga överlag/generellt och det specifikt viktiga vid demensvård måste tydliggöras, och varför just dessa områden och kurser ingår i programmet.

Matrisen som skickades med i Excel-format beskriver programmet mycket tydligt, men frågan är om så många av målen i utbildningsplanen måste examineras i så många olika kurser. Det kan visa på progression, men ibland kan det vara bra att fördjupa vissa delar i stället.

Utlåtande, sakkunnig 2

Utbildningsprogrammets sju delkurser har relevant innehåll och upplägg. Jag bedömer dock att innehållet är relativt traditionellt. Däremot kan jag självvärderingen skönja mer aktuella begrepp såsom kognitiv sjukdom, vilka jag inte återfinner i kursplanerna.

Utifrån läsning av självvärderingen är progressionen inom inriktningen inte riktigt tydlig. Till exempel hur fördjupas kunskapen inom personcentrerad vård? Och hur säkerställs den då kursansvarig för kurs två och tre inte bedriver forskning inom området.

Kursen "Nutrition och ätande" är relevant för området, men det hade varit bra med en motivering varför just detta område lyfts fram i förhållande till områden som inte berörs med en delkurs.

Den kursansvarige för examensarbetet bedriver inte forskning inom området och det är svårt att bedöma hur målet: *Kursens övergripande mål är att genom ett självständigt arbete erhålla fördjupad kunskap inom specialistområdet (egen betoning) med relevans för omvårdnad samt genom kritisk granskning av annat examensarbete få fördjupningar i ytterligare ett problem inom specialistområdet för att kunna tillämpa evidensbaserad vård i yrket och gå vidare till en forskarutbildning*, kan uppnås (Se vidare under 3.1).

Utskottets kommentarer

Utvärderingen avser Specialistjuksköterskeexamen Demensvård. Utbildningsprogrammet leder även till Magisterexamen i omvårdnad, vilket dock berörs i mindre grad.

Utskottet instämmer i sakkunnigas bedömning att programmet har relevant och rimligt innehåll.

En av de sakkunniga menar att kursen *Nutrition och ätande* kan upplevas som generell och efterfrågar en tydligare koppling till demensvård. Vid dialog diskuterades att kursen samläses med programmet *Vård av äldre* och har valts som en gemensam kurs då såväl äldrevården som demensvården har stora problem med viktnedgångar, bristande nutrition och vätskeintag. Vid kommande utvecklingsarbete kommer detta att ses över, en alternativ gemensam kurs skulle t ex kunna omfatta fall- och fallriskprevention som är relevant i båda program.

Självvärderingen beskriver väl progressionen inom omvårdnad, men vid kommande utvecklingsarbete rekommenderar utskottet att se över hur progressionen säkerställs inom delområdet personcentrerad vård.

Utskottet instämmer inte med den sakkunnige som menar att begrepp som "kognitiv sjukdom" bör integreras bättre i kursplanerna, då detta begrepp avser ett mycket bredare område än demens.

Bedömningsgrund 1.7

Utbildningsprogrammet har en relevant examen (kan innefatta både generell examen samt yrkesexamen) i relation till dess innehåll och kunskapsnivå.

Anvisningar för självvärderingen

- *Ange examen för programmet och varför den är relevant. För yrkesprogram kan både generell examen och yrkesexamen vara aktuellt.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredställande.

Utbildningsprogrammet är högst relevant då personer med demens kan förväntas att öka ytterligare i framtiden. Det finns idag inget botemedel och just omvårdnad vid en demenssjukdom kan vara avgörande för personens kvalitet i dagligt liv. Kunskap och examen inom området är därför högst relevant.

Utlåtande, sakkunnig 2

En åldrande befolkning förväntas ge en ökad andel personer som lever med en demenssjukdom. En majoritet kommer att få vård och stöd i det egna hemmet, där många gånger sjuksköterskan är den profession som har högst medicinsk kompetens. Det finns en nationell brist på specialistutbildade sjuksköterskor. Specialistutbildning med inriktning demensvård har således hög relevans.

Specialistutbildningen leder till dubbla examina, en yrkesexamen och en magisterexamen i omvårdnad. Det är oklart i Självvärderingen om och i så fall hur en student kan välja att avsluta med enbart en yrkesexamen.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar sakkunnigas uppfattning att utbildningen är mycket relevant med tanke på ökande förekomst av demenssjukdomar och bristen på specialistutbildade sjuksköterskor.

Bedömningsområde 2: Behov

Bedömningsgrund 2.1

Det finns ett behov av att vid Högskolan Dalarna, relaterat till institutionens och lärosätets utbildningsutbud samt till högskolans strategi.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur utbildningsprogrammet passar in i institutionens och högskolans utbildningsutbud samt hur det relaterar till högskolans strategi. Ge även en samlad beskrivning, gärna schematisk, av institutionens utbildningar och hur de relaterar till varandra. I den schematiska beskrivningen ska det föreslagna utbildningsprogrammet ingå.*
- *Utbildningsprogrammets relation till eventuella program med liknande eller överlappande innehåll vid institutionen och övriga högskolan ska framgå av beskrivningen.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredställande.

I självvärderingen beskrivs tydligt varför utbildningsprogrammet är relevant för Högskolan i Dalarna och hur det passar in i högskolans utbud och strategi.

Utlåtande, sakkunnig 2

Specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning demensvård vid Högskolan Dalarna är en strategiskt viktig utbildning. Den möter ett tydligt samhällsbehov genom att stärka kompetensen

inom vården av en åldrande befolkning och ger samtidigt behörighet till forskarutbildning, vilket stärker kopplingen mellan utbildning och forskning.

Programmet har ett flexibelt distansupplägg som stödjer livslångt lärande och kompetensutveckling för yrkesverksamma. Det är attraktivt och eftertraktat, vilket visas av ett högt söktryck.

I relation till övriga specialistutbildningar fyller programmet en unik funktion genom sin specifika fördjupning inom demens, oberoende av vårdkontext. Att endast Högskolan Dalarna och Sophiahemmet erbjuder denna specialistutbildning gör den än mer betydelsefull ur ett nationellt perspektiv.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att programmet har en unik inriktning jämfört med andra lärosäten, och är strategiskt viktigt för HDa och för vårdsektorn.

Flexibelt distansupplägg främjar livslångt lärande.

Bedömningsområde 3: Lärarkapacitet och lärarkompetens

Bedömningsgrund 3.1

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till den utbildning som genomförs inom utbildningsprogrammet och den forskningsanknytning som erfordras.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv lärarnas vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens (se separat personaltabell, tabell 1) och förklara varför den är tillräcklig och adekvat samt står i proportion till utbildningens undervisning, studentantal på respektive examensnivå, handledning, examination och examinatorskompetens. Beskriv hur och i vilken omfattning lärarnas kompetens används i utbildningen och kommentera särskilt vilken lärarledd undervisningstid studenterna erbjuds. Beskriv också lärarkapaciteten och lärarkompetensen i relation till hur det ser ut nationellt inom området.*
- *De lärare som ingår i beskrivningen ska vara de som medverkar i programmet. Detta innefattar även undervisning som utförs av lärare från andra ämnen än det ämne som ansvarar för utbildningsprogrammet samt lärare vid andra institutioner eller andra lärosäten, med kompetens som är relevant för programmet.*
- *Beskriv hur arbetet sker långsiktigt för att säkerställa att det finns tillräckliga lärarresurser.*
- *Ange särskilt om nyrekrytering bedöms nödvändig, i nuläget eller inom nära framtid (1-3 års sikt). Gör också en bedömning av eventuella utmaningar med den nödvändiga rekryteringen.*
- *Bifoga publikationsförteckning för de lärare som deltar i undervisningen. Förteckningen ska endast redovisa publikationer med relevans för ämnet.*
- *Om utbildningsprogrammet är ett yrkesprogram som inkluderar verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ska redogörelsen inkludera handledarkompetens inom VFU.*
- *Beskriv hur arbetet sker långsiktigt för att säkerställa att det finns tillräckliga lärarresurser.*
- *Ange person som är programansvarig lärare.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Ej tillfredställande.

Lärarkapacitet och lärarkompetens är högst bekymmersam. Den vetenskapliga kompetensen kan inte ses som tillräcklig för att tillgodogöra behovet av integrering mellan forskning och undervisning. Baserat på Tabell B så finns inte heller nu, med den professor som fanns fram till år 2024, tillräckligt

med vetenskapliga publikationer inom området demensvård, utan mer i generella termer, som vård av äldre personer. Eftersom det finns en brist på specialistsjuksköterskor inom vård av personer med demens, så finns det inte heller tillräckligt med handledare för VFU för den specifika utbildningen. Den pedagogiska kompetensen tycks vara god, men det finns ett akut behov av att stärka upp den vetenskapliga och den professionsrelaterade kompetensen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Lärarkårens vetenskapliga kompetens bedöms som god, men har försvagats i samband med att lektor Lena Marmstål Hammar avslutade sin tjänst utan ersättare. Detta understryker behovet av att förstärka lärarkompetensen för att fortsatt kunna säkerställa hög kvalitet i utbildningen. Den pedagogiska kompetensen är dock väl etablerad – samtliga lärare, utom den programansvarige som planeras gå BHU-kursen 2025, har genomgått högskolans utbildning i högskolepedagogik.

Ett tydligt utvecklingsområde är att stärka den professionsrelaterade kompetensen. Institutionen arbetar sedan 2024 med en långsiktig kompetensförsörjningsplan, men den stora förlusten av professorer och lektorer gör nyrekrytering avgörande. Forskningen inom området är i dagsläget svagt representerad, och riskerar att försvagas ytterligare om inte satsningar görs på att rekrytera disputerad personal.

Handledarkompetensen inom VFU påverkas av den nationella bristen på specialistsjuksköterskor inom demensvård. Genom flexibla lösningar, såsom undantag, kompletterande stöd från VFU-ektor samt handledarkurser på avancerad nivå, säkerställs dock kvaliteten för studenterna.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar sakkunnigas bedömning att lärarnas pedagogiska kompetens är god, men att lärarkapaciteten är otillräcklig. Utskottet ser positivt på att en kompetensförsörjningsplan finns, men efter förlust av seniora lärare behöver såväl vetenskaplig kompetens som professionskompetens förstärkas, och rekrytering av disputerade lärare med kompetens inom demensvård bör prioriteras.

Vid dialog meddelades att rekrytering av en professor pågår. Vad gäller VFU-handledarkompetens är det svårt att hitta specialkompetens då det utbildas få.

Bedömningsområde 4: Utbildningsmiljö, forskningsanknytning och kvalitetsarbete

Bedömningsgrund 4.1

Ämnet som ansvarar för utbildningsprogrammet säkerställer att det finns en sammanhållen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad utbildningsmiljö, med koppling till en eller flera levande forskningsmiljöer som är relevanta för utbildningsprogrammets profil. Det finns en tydlig beskrivning av hur forskningsanknytning av kurserna i utbildningsprogrammet sker.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur ämnet som ansvarar för utbildningsprogrammet säkerställer utbildningsprogrammets vetenskapliga/konstnärliga och, i förekommande fall, arbetslivsinriktade miljö, inklusive fysiska lokaler, kollegialt utbyte samt formella och informella arenor för utbyte.*
- *Beskriv på ett sammanfattande sätt de forskningsmiljöer och den forskningsverksamhet som relaterar till utbildningsprogrammet med särskilt fokus på programmets profil.*
- *Redogör för hur samtliga aspekter av forskningsanknytning som finns uppräknade under rubrikerna: Utbildningens vetenskapliga grund samt Studenternas vetenskapliga förhållningssätt och kritiska tänkande i Forskningsanknytning vid Högskolan Dalarna (C2024/1123) säkerställs i programmet.*

- *Beskriv hur kurserna i programmet täcker in de fyra fälten i figuren under rubriken: Forskningsanknytning baserad på undervisningsaktiviteter för utbildningsprogram eller motsvarande (i ovanstående dokument), samt på vilket sätt det sker en fördjupning och progression av forskningsanknytningen i programmet.*

Utlåtande, sakkunnig 1
Ej tillfredställande.

Utbildningsmiljön och det kollegiala utbytet verkar fungera tillfredsställande. Däremot finns ingen forskningsmiljö som fokuserar på demensvård. Det belyses inte minst på den publikationslista som bilades självvärderingen. Figur 3 på sidan 9 i självvärderingen: Regler för forskningsanknytning av utbildning vid Högskolan Dalarna, är väldigt bra MEN det är svårt att se hur utbildningsprogrammet Specialistsjuksköterska med inriktning demensvård kan uppfylla dessa regler, med tanke på ämneskompetens och vetenskaplig kompetens inom programmet (som tidigare redovisats). Programmet behöver tydliggöra hur forskningsanknytning sker inom just demensvård baserat på de resurser som finns tillgängliga. Forskningsanknytning generellt, såsom till exempel att inhämta och kritiskt granska vetenskaplig litteratur, verkar fungera tillfredsställande.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programmet erbjuder en mångsidig utbildningsmiljö där samverkan med kommunala, privata och regionala vårdgivare säkerställer relevanta VFU-platser. Tillgången till Kliniskt träningscentrum, inklusive simuleringslabb för både campus- och distansstudenter, ger utbildningen hög flexibilitet. Arbetslivsanknytningen är väl utvecklad genom gästföreläsningar från vården, företag och alumni, samt genom studenternas förbättringsarbeten som skapar direkt nytta i både vårdverksamheter och på arbetsplatser. Kursernas evidensbaserade och forskningsanknutna upplägg stärker ytterligare utbildningens kvalitet.

Kollegialt utbyte sker på flera nivåer – genom forskningsseminarier, ämneskollegium, tvärvetenskapliga samarbeten och digitala plattformar för metod- och kunskapsdelning. Studenterna bidrar själva till ett brett erfarenhetsutbyte genom att representera olika arbetsplatser från hela landet. Gemensamma seminarier med andra program förstärker detta och skapar en rik lärandemiljö. Internationella utbyten erbjuds, även om de hittills nyttjats i begränsad omfattning, vilket pekar på en potential för vidare utveckling.

Forskningsanknytningen i utbildningen är tydlig och genomgående. Studenterna tränas till exempel i att analysera kliniska fall, formulera forskningsfrågor, genomföra förbättringsarbeten och skriva forskningsöversikter. Vetenskapliga artiklar och avhandlingar används systematiskt i undervisningen, och kursmoment knyts direkt till aktuell forskning via lärare och gästföreläsare. Dessutom ges studenter möjlighet att delta i forskningsprojekt och högre seminarier, även om intresset hittills varit begränsat.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att god arbetslivsanknytning, evidensbaserat upplägg, och kollegialt utbyte är styrkor hos utbildningen. Internationella utbyten liksom VFU i andra länder förekommer men i begränsad omfattning.

Forskningsanknytningen är genomgående men avsaknad av en tydlig forskningsmiljö med inriktning mot demensvård vid högskolan innebär att förutsättningarna kan förstärkas.

Bedömningsgrund 4.2

Inom utbildningsprogrammet sker samverkan med det omgivande samhället som bidrar till utbildningens kvalitet och till förberedelse för arbetslivet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Redogör för akademiska samarbeten som berör utbildningsprogrammet, nationella och internationella.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredställande med förbehåll.

Det finns relevanta akademiska samarbete (enligt Tabell 3 på sidan 11 i självvärderingen), men eftersom det är tidigare nämnt att åtminstone en av personerna slutat vid Högskolan Dalarna så är det svårt att avgöra nuläget. Några av samarbetena är också mer allmänna (som exempelvis ”konsult på LTU”) vilket komplicerar värderingen ytterligare. Det vore bra med ytterligare förtydligande kring de akademiska samarbetena för att avgöra om de är av relevans och nytta för utbildningsprogrammet.

Utlåtande, sakkunnig 2

Även om institutionen saknar en renodlad forskningsmiljö inom demensområdet, bedrivs relevant forskning i nära samverkan med andra lärosäten och inom närliggande områden. Detta bidrar till att hålla utbildningen forskningsaktuell och öppnar för nätverkande på nationell och internationell nivå.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att forskning i samverkan med andra lärosäten och närliggande forskningsområden bidrar till utbildningens aktualitet.

Bedömningsgrund 4.3

Planering finns för studentinflytande, där programansvarig lärare, kursansvariga lärare och annan personal verkar för att studenterna tar aktiv del i arbetet med att utveckla kurserna inom utbildningsprogrammet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur studenterna ges möjlighet till och uppmuntras att ta aktiv del i utvecklingen av utbildningsprogrammet.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredställande med förbehåll

Det låga antalet aktiva studenter i programmet uppges skapa gynnsamma förutsättningar för en nära och kontinuerliga kontakt mellan studenter och lärare. Det kan emellertid också skapa utmaningar för deltagande i exempelvis de högskoleövergripande råd och aktiviteter som beskrivs. Det är viktigt att beakta förutsättningarna för studenternas delaktighet i relation till den eventuella belastning det innebär, med tanke på det låga antalet studenter. Generellt beskrivs goda förutsättningar med flera aktiviteter som möjliggör delaktighet för studenterna.

Utlåtande, sakkunnig 2

Det lilla studentantalet möjliggör nära kontakt med lärare. Inflytande ges genom studentrepresentation i högskoleövergripande råd, programutvärdering vartannat år, kursutvärderingar samt löpande muntlig och skriftlig återkoppling. Deltagandet i programråd är dock mycket lågt.

Utskottets kommentarer

Lågt studentantal ger nära kontakt mellan lärare och studenter men begränsar deltagande i programråd.

Bedömningsgrund 4.4

I ämnet som ansvarar för programmet bedrivs ett genomtänkt arbete för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i kurserna i utbildningsprogrammet samt säkring av examensmålen.

Anvisningar för självvärderingen

- *Ange vilket ämne som ansvarar för att samordna kvalitetsarbete och utveckling av programmet.*
- *Beskriv hur kvalitetsarbetet uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos medarbetare och studenter.*
- *Beskriv det konkreta arbetet för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i utbildningsprogrammet (t.ex. arbete med programanalyser, gemensamt arbete med utbildningsplanering och progression, forskningens koppling till utbildningen, akademiska arrangemang utanför utbildningsprogrammet, samråd med externa parter).*
- *Beskriv den kompetensutveckling för personalen, inklusive pedagogisk utveckling, som långsiktigt planeras och bedöms vara möjlig att genomföra.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredställande.

Enligt självvärderingen finns det tillfredsställande ytor och aktiviteter för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i kurserna i utbildningsprogrammet samt säkring av examensmålen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Arbetet fokuserar på progression mellan kurser, rättssäker examination, forskningsanknytning samt ett gemensamt styrdokument. Studenter erbjuds seminarier, workshops, gästföreläsningar och FoU-aktiviteter. Personalen ges kompetensutveckling genom handledarkurser, högskolepedagogisk utbildning och interna kurser.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att utvecklingsarbetet är väl genomfört.

Bedömningsgrund 4.5

Till utbildningsprogrammet finns ett programråd där programansvarig lärare, kursansvariga lärare och annan personal, tillsammans med representanter från programmets avnämare och studenter tar aktiv del med att utveckla programmets innehåll.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv programrådets sammansättning och arbetsformer.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredställande med förbehåll

Det finns ett programråd där även studenter bjuds in, men som befarat (se ovan) så är deltagandet i princip obefintligt. Om det är ett lågt studentantal så är risken större att belastningen på befintliga studenter blir för stor. För övrigt är beskrivningen avseende programrådet ganska kort, men omfattar exempelvis strategier för att öka antalet studenter.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programrådet sammankallas av programansvarig och möts ca två gånger per år. Alla studenter bjuds in men deltagandet är lågt. Arbetet omfattar kurs- och programanalyser, rekryteringsstrategier, kursplane- och litteraturändringar samt uppdatering av undervisning utifrån aktuell forskning.

Utskottets kommentarer

Utskottet ser positivt på att studentinflytande möjliggörs, men rekommenderar att formerna för detta tydliggörs ytterligare, särskilt med hänsyn till distansstudiernas karaktär. Tex genom att hitta sätt att dokumentera informella kontakter och återkoppling från studenterna – så att den kommer till systematisk användning i kursanalyser och kursutveckling.

Bedömningsområde 5: Ekonomi och infrastruktur

Bedömningsgrund 5.1

Ekonomiska resurser finns för att med hög kvalitet kunna genomföra utbildningsprogrammet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Ett utbildningsprogram ska normalt bära sina egna kostnader så snart programmets alla läsår är i verksamhet. Presentera en översiktlig budgetplan för genomförande av programmet i sin helhet. I planen ska ingå uppgift om hur stort studentunderlag som krävs för genomförandet (med hänsyn tagen till faktisk kvarvaro).*
- *Redogör för de ekonomiska resurser som är avsatta för utbildningen, ange särskilt om resurser är avsatta för eventuella rekryteringsbehov beskrivna i bedömningsgrund 3.1, samt för eventuella satsningar inom forskningsverksamheten.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Ej tillfredställande.

Det har varit några tuffa ekonomiska år för alla lärosäten i Sverige, där ”studentpengen” inte når upp till kostnaden per student. Detta skrivs också fram i självvärderingen på sidan 13. Vidare saknas viss infrastruktur, så som möjlighet till datalagring. Programmet behöver därför lägga upp en plan för hur både ekonomiska resurser och infrastruktur kan förbättras för att möjliggöra hög kvalitet i utbildningen. Så som läget är nu är detta ej möjligt.

Utlåtande, sakkunnig 2

Självvärderingen framhåller ekonomiska begränsningar där ett ökat stöd för lärarnas deltagande i konferenser och nationella sammanhang skulle stärka både marknadsföring, nätverk och kvalitetsutveckling. En satsning på datalagringslösning för studentuppsatser skulle dessutom öppna nya möjligheter för examensarbeten och forskningsanknytning, vilket i sin tur stärker utbildningens attraktionskraft och långsiktiga hållbarhet.

Utskottets kommentarer

Utskottet konstaterar att ekonomiska begränsningar påverkar utveckling, liksom möjligheten till konferensdeltagande och marknadsföring, vilket kan ha konsekvenser för programmets kvalitet och synlighet.

Bedömningsgrund 5.2

Det finns en stabil och ändamålsenlig infrastruktur för utbildningsprogrammet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv studenternas tillgång till ändamålsenlig infrastruktur inom ramen för den ordinarie stödverksamheten, inklusive biblioteksresurser, databaser och informationstekniska resurser. Fokus ska vara på utbildningsprogrammets särskilda behov. De gemensamma resurser som högskolan tillhandahåller för all utbildning behöver inte beskrivas. Synpunkter från berörda avdelningar inom verksamhetsstödet ska inhämtas, vilket ska framgå av underlaget.*
- *Beskriv vilka eventuella behov av ytterligare infrastrukturella resurser som är nödvändiga för att utbildningsprogrammet ska kunna fungera långsiktigt med hög kvalitet (t.ex. nya laboratorier, databaser eller verkstäder). Synpunkter från berörda avdelningar inom verksamhetsstödet ska inhämtas.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Ej tillfredställande.

Det finns ingen vidare text om detta i självvärderingen. Jag får hänvisa till texten strax ovan.

Utlåtande, sakkunnig 2

Det är svårt att utläsa i Självvärderingen hur programmet ser på denna bedömningsgrund, förutom datalagringslösning för studentuppsatser (se 5.1).

Utskottets kommentarer

Avsaknaden av adekvat datalagring för studentuppsatser vid högskolan är problematisk och påverkar möjligheten att genomföra examensarbeten med egen datainsamling.

Bedömningsområde 6: Kurser/utbildningsplan, säkring av examensmål och vidare studier

Bedömningsgrund 6.1

Det finns utbildningsplan, kursplaner för befintliga kurser och kortfattad beskrivning av nya kurser i utbildningsprogrammet. Examensbenämningen framgår av utbildningsplanen. För högskoleingenjörsexamen finns teknikområde angivet i utbildningsplanen. För specialistsjuksköterskeexamen finns inriktning angiven i utbildningsplanen.

Anvisningar för självvärderingen

- *Bifoga utbildningsplan för programmet.*
- *Ange vilka kurser som redan finns inrättade. Redogör kortfattat för innehåll, inklusive förkunskapskrav och kursmål för nya kurser.*
- *För yrkesexamen, ange vilka ämnen som bidrar till programmet och deras roll i programmet.*
- *Ange samläsning med andra utbildningsprogram.*
- *Om vissa kurser ges av annan institution ska detta framgå.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredsställt med förbehåll.

Det finns en utbildningsplan som följer både nationella mål och specifika mål för utbildningen. Några av kurserna (Nutrition och ätande och Evidensbaserad vård och ledarskap) samläses med andra program, och det är oklart hur de specificeras mot demensvård. Kurserna tes allmänna. Det är också oklart hur den vetenskapliga kompetensen avseende examensarbeten kan säkerställas, då både ämneskompetens och vetenskaplig kompetens känns otillräcklig för programmet.

Utlåtande, sakkunnig 2

Utbildningsplanen är välstrukturerad och består av sju kurser inom omvårdnad som samtliga bidrar direkt till yrkesexamen. Ett genomgående tema är personcentrerad vård, vilket på ett föredömligt sätt integreras i teori, VFU och förbättringsarbete.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer i att utbildningsplanen är välstrukturerad med tydligt personcentrerat tema. Då vissa kurser samläses med vård av äldre har de inte en specifik inriktning mot demensvård.

Bedömningsgrund 6.2

Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att studenterna kan uppnå nationella och eventuella lokala mål för utbildningen.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur utbildningens utformning och genomförande säkerställer att studenterna uppnår nationella examensmål och eventuella lokala programmål. Beskrivningen ska göras i text samt i målmatris (se B. Exempel på matris över kurser/examensmål).*
- *Beskriv hur olika lärstrategier och lärandeaktiviteter används i utbildningen för att främja studenternas lärande och progression genom programmet, i syfte att uppnå programmets examensmål.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredsställt med förbehåll

Det finns en utbildningsplan som följer både nationella mål och specifika mål för utbildningen. Det är mer oklart om säkringen av examensmålen kan ske genom ingående kurser i programmet, även om tycks vara så enligt matrisen i Excel-format. Några av kurserna (Nutrition och ätande och Evidensbaserad vård och ledarskap) samläses med andra program, och det är oklart hur de specificeras mot demensvård. Kurserna tes allmänna. Det är också oklart hur den vetenskapliga kompetensen avseende examensarbeten kan säkerställas, då både ämneskompetens och vetenskaplig kompetens känns otillräcklig för programmet.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programmet främjar både klinisk skicklighet och professionell mognad genom att utveckla studenternas ledarskap, samarbetsförmåga och reflekterande förhållningssätt.

Examensarbetet är forskningsanknutet och fördjupar studenternas förståelse för omvårdnad, forskningsprocessen och självständigt akademiskt arbete. Den kontinuerliga integreringen av etiska perspektiv stärker utbildningens helhetssyn och förmågan att möta individens behov och värderingar med respekt.

Utskottets kommentarer

Specialist SSK demensvård sorterar under ”viss annan inriktning” i HF och de specifika mål som rör demensvård är upp till lärosätet att definiera.

Bedömningsgrund 6.3

Utbildningsprogrammet förbereder studenterna för vidare studier.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv studenternas möjlighet till vidare studier, främst vad gäller studier på nästa nivå (magister-, master- eller forskarnivå), vid Högskolan Dalarna eller vid annat lärosäte.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Tillfredsställande.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programmet ger möjlighet till studier på master- och forskarutbildningsnivå.

Utskottets kommentarer

Examen ger behörighet till master- och forskarutbildning. Det är viktigt att detta fortsatt tydliggörs i utbildningsplanen och att möjligheter till övergångar till högre nivåer inom akademien kommuniceras till studenterna.

Bedömningsområde 7: Utrymme, attraktionskraft samt samhällsrelevans

Bedömningsgrund 7.1

Det finns utrymme för utbildningsprogrammet sett till utbudet vid andra lärosäten nationellt och internationellt (vid internationell antagning), samhällsutveckling samt vetenskaplig utveckling.

Anvisningar för självvärderingen

- *Gör en analys av konkurrerande utbildningar. Analysen ska innehålla en översikt över motsvarande eller liknande utbildningar vid andra lärosäten. Om möjligt ska översikten innehålla uppgifter om inriktning och söktryck för dessa program. Jämförelsen ska göras för svenska lärosäten. Om det planeras för internationell antagning ska jämförelse även göras internationellt.*
- *Beskriv på vilket sätt utbildningsprogrammet passar in i/bidrar till det nationella och internationella utbudet av liknande utbildningar. De styrkor respektive svagheter som utbildningsprogrammet har jämfört med angivna utbildningar ska anges.*

Utlåtande, sakkunnig 1
Tillfredsställande.

Det finns definitivt utrymme för utbildningsprogrammet nationellt sett.

Utlåtande, sakkunnig 2
Sophiahemmet Höskola erbjuder ett konkurrerande program med bred inriktning på kognitiva sjukdomar, medan HDa:s program är unikt genom sin specifika inriktning på demensvård och att det ges på distans, vilket möjliggör nationell rekrytering.

Utskottets kommentarer
Utskottet instämmer med sakkunniga bedömning att det finns nationellt utrymme för utbildningen.

Bedömningsgrund 7.2

Det finns ett tillräckligt stort rekryteringsunderlag för utbildningsprogrammet, bland en eller flera definierade målgrupper.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv sökandegrupper (målgrupper) till utbildningsprogrammet. Faktorer som kan tas upp är exempelvis målgrupp utifrån behörighetskrav till programmet, region/boendeort och annan bakgrund. En redogörelse bör göras av hur stor de tänkta sökandegrupperna är och vilket söktryck (förstahandssökande per antagen) utbildningen har.*

Utlåtande, sakkunnig 1
Tillfredsställt med förbehåll

Det finns ett gott underlag för presumtiva studenter (personer med sjuksköterskelegitimation). Det är något oklart hur många platser som finns på programmet, men år 2023 tycks det bara vara 18 antagna, trots behovet i samhället och mer än dubbelt så många (37) förstahandssökande.

Utlåtande, sakkunnig 2
Målgruppen är legitimerade sjuksköterskor med kandidatexamen eller motsvarande, inklusive examensarbete i omvårdnad/vårdvetenskap. Det finns ett stort studentunderlag.

Utskottets kommentarer
Utskottet instämmer med sakkunnigas bedömning att rekryteringsunderlaget är tillräckligt stort.

Bedömningsgrund 7.4

Utbildningsprogrammet är relevant ur ett samhällsperspektiv – regionalt, nationellt och/eller internationellt.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv behovet av utbildning inom programmets område för det omgivande samhället, ur ett regionalt, nationellt och/eller internationellt perspektiv.*

Utlåtande, sakkunnig 1
Tillfredställande.

Utlåtande, sakkunnig 2

Behovet av specialistsjuksköterskor inom demensvård är omfattande: nationellt ökar den äldre befolkningen samtidigt som andelen specialistsjuksköterskor minskat.

Utskottets kommentarer

Utskottet delar sakkunnigas bedömning att programmet är mycket relevant ur nationellt perspektiv med tanke på den demografiska utvecklingen. Institutionen rekommenderas att informationsinsatser riktas mot arbetsgivare och regionala aktörer för att ytterligare stärka programmets attraktionskraft.

Bedömningsområde 8: Arbetslivsanknytning, hållbar utveckling, jämställdhet och internationalisering

Bedömningsgrund 8.1

Utbildningen är användbar och förbereder studenterna för arbetslivet.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur utbildningsprogrammets innehåll och utformning säkerställer användbarhet och förberedelse för arbetslivet. Hänsyn ska tas till att arbetslivet i ökande utsträckning har en internationell prägel.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Ej Tillfredsställande/tillfredsställande med förbehåll

Det är högst oklart, baserat på självvärderingen, om programmet uppfyller detta krav. Viss samverkan är beskriven men meningen ”Samverkan innebär att utbildningsplanens mål Kunskap och förståelse, Färdighet och förmåga och Värderingsförmåga och förhållningssätt möjliggörs.” på sidan 17 i självvärderingen beskriver inte hur och i tillräcklig mån för att kunna göra en bedömning.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programmet kombinerar teoretiska studier, praktisk tillämpning och tvärprofessionellt samarbete för att förbereda studenterna för arbetslivet inom demensvård. Genom VFU får studenterna erfarenhet från verkliga vårdmiljöer, samtidigt som kurser i evidensbaserad vård och ledarskap stärker deras förmåga att leda och förbättra vården.

Utskottets kommentarer

Utskottet bedömer att utbildningen är användbar och förbereder studenterna för arbetslivet.

Bedömningsgrund 8.2

Inom utbildningsprogrammet sker relevant samverkan med det omgivande samhället.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv samverkan med det omgivande samhället och på vilket sätt samverkan påverkar utbildningsprogrammets innehåll och utformning.*
- *Om programmet är ett yrkesprogram med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ska redogörelse lämnas för hur samverkan sker kring VFU:n.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Ej Tillfredsställande/tillfredsställande med förbehåll

Det är högst oklart, baserat på självvärderingen, om programmet uppfyller detta krav. Se kommentar ovan.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programmet samarbetar med samhällsaktörer som Alzheimer Sverige och Nutricia Nordica AB, vilket stödjer målen för kunskap, färdighet och värderingsförmåga. Avtal och kontinuerlig kontakt med handledare säkerställer praktisk relevans och kvalitet i VFU.

Utskottets kommentarer

Utskottet bedömer att samverkan är relevant och tillräcklig för ett kort program.

Bedömningsgrund 8.3

Utbildningsprogrammet rymmer inslag av hållbar utveckling samt jämställdhet i enlighet med lärosätets mål.

Anvisningar för självvärderingen

- *Beskriv hur inslag av hållbar utveckling samt jämställdhet integreras i utbildningen.*

Utlåtande, sakkunnig 1

Ej tillfredsställande

Det är högst oklart, baserat på självvärderingen, om programmet uppfyller detta krav. Det finns inslag av hållbar utveckling i några av kurserna som ingår i programmet, men de är perifera. Det finns också beskrivet hur hållbarhet och jämställdhet säkerställs i kurserna men det är beskrivet i väldigt generella termer. Som till exempel: ”Genom att anpassa vården efter individens behov säkerställs en hållbar och långsiktig demensvård.” Meningen återfinns på sidan 17 i självvärderingen.

Utlåtande, sakkunnig 2

Programmet integrerar aktivt på olika sätt hållbar utveckling och jämställdhet, vilket förbereder studenterna för att erbjuda långsiktig och jämlik vård oavsett individens bakgrund. Hållbarhetsaspekterna omfattar personcentrerad omvårdnad, evidensbaserad praktik, förbättringsarbete, ledarskap samt kulturella perspektiv. Programmet har ett jämställdhetsfokus som behandlar genus, ekonomi, geografisk tillgång och etnicitet, där seminarier, föreläsningar, workshops och tentamensfrågor belyser viktiga frågor såsom ojämlikheter i anhörgivård, ekonomiska konsekvenser och kulturella skillnader.

Utskottets kommentarer

Utskottet instämmer med sakkunniga i att inslag av hållbar utveckling och jämställdhet finns i programmet.

Övrigt

Kommentar avseende rutiner för handledning och examination av examensarbete:

Sakkunnig 1

- Eftersom varken ämnes- eller vetenskaplig kompetens är tillfredställande, så ter sig det inte heller, trots rutiner, finnas tillräcklig kompetens för handledning och examination av examensarbete.

Sakkunnig 2

- Programmet bedöms ha en strukturerad modell för handledning (ESRA).

Kommentar avseende extern granskning eller medbedömning av examensarbete:

Sakkunnig 1

- Se ovan.

Sakkunnig 2

- Kontakter med andra lärosäten har ännu inte lett till extern granskning; arbetet fortsätter.

Kommentar avseende eventuella speciella förhållanden som påverkar prestationsgraden:

Sakkunnig 1

- Det är ett viktigt program men det behövs mer kompetens (rekryteringar) som kan påverka prestationsgraden. Det gäller framför allt vetenskaplig kompetens inom demensvård.

Sakkunnig 2

- Ingen kommentar.

I tillämpliga utbildningar: Kommentar avseende hur verksamhetsförlagd utbildning eller motsvarande är organiserad, och hur bedömningen av lärandemål säkerställs:

Sakkunnig 1

- Som tidigare nämnt är det ett viktigt program och VFU och samverkan är viktiga delar för att säkerställa god prestation. Som nämnt i självvärderingen så finns det en utmaning i att det finns få utbildade specialistsjuksköterskor i demensvård som kan agera handledare inom det viktiga ämnet. Det är därför viktigt att ytterligare stärka samverkan för att ytterligare stärka kompetensen, både på lärosätet och i verksamheterna.

Sakkunnig 2

- VFU:n är strukturerad och halvtids- och slutbedömning sker med hjälp av instrumentet AssCE.

Sakkunnigas sammanfattande bedömning

Styrkor inom utbildningen:

Sakkunnig 1:

Den viktiga samhällsrelevansen, samt dess betydelse för Högskolan Dalarna, samt de tillfredsställande ytor och aktiviteter som finns vid lärosätet för att vidmakthålla och utveckla kvaliteten i kurserna i utbildningsprogrammet.

Sakkunnig 2:

- Relevanta, välstrukturerade kurser med fokus på personcentrerad vård och evidensbaserad praktik.
- Unikt specialistsjuksköterskeprogram i demensvård med nationell rekrytering via distansstudier.
- Kombination av teori, VFU och förbättringsarbete ger stark arbetslivsanknytning.
- Forskningsanknutet examensarbete och tillgång till Kliniskt träningscentrum och

simuleringslabb.

- Flexibelt upplägg, hög attraktivitet och samhällsrelevans.
- Integrering av hållbar utveckling och jämställdhet stärker etisk och social kompetens.

Svagheter inom utbildningen:

Sakkunnig 1:

Brist på ämnes- och vetenskaplig kompetens. Det måste läggas upp en tydlig plan för hur detta kan stärkas. Det låga antalet studenter kan också påverka möjligheten för delaktighet.

Sakkunnig 2:

- Oklar progression och integration av aktuell forskning i undervisningen.
- Få lärare bedriver ämnesrelevant forskning; förlust av seniora lärare påverkar kompetensen.
- Lågt studentinflytande genom t ex programråd.
- En kurs (Nutrition och ätande) saknar tydlig motivering i relation till övrigt innehåll.

Möjligheter för framtida utveckling:

Sakkunnig 1:

Med tanke på den höga relevansen, och pågående forskning inom området nationellt så bör det finnas goda möjligheter att öka både ämnes- och vetenskaplig kompetens. För varje student som examineras som specialistsjuksköterska inom demensvård så kommer också möjligheterna till utökad kompetens avseende VFU.

Sakkunnig 2:

- Nyrekrytering av disputerad personal och förstärkt forskningsanknytning.
- Ökad nationell samverkan
- Satsa på kompetensutveckling.

Sårbarhet för förändringar:

Sakkunnig 1:

Det låga antalet studenter på programmet gör att det ekonomiska läget blir extra sårbart. Det har under några år varit skett ekonomiska försämringar för samtliga lärosäten i Sverige, men det riskerar att drabba mindre program extra hårt.

Sakkunnig 2:

- Brist på forskande personal och specialistsjuksköterskor påverkar VFU och utbildningskvalitet.
- Programmet är känsligt för personalomsättning och ekonomiska begränsningar.
- Låg studentrepresentation riskerar begränsad återkoppling och påverkan på utbildningens utveckling. Denna utmaning är dock svår att påverka vid distansstudier.

Övriga synpunkter eller frågor:

Sakkunnig 1:

Inga synpunkter.

Sakkunnig 2:

Med tanke på den sårbarhet som finns vad gäller ämnes- och forskningskompetens inom det aktuella ämnesområdet, är min bedömning att det inte räcker att göra en kompetensförsörjningsplan då utmaningen är nationell. Av nödvändighet sker samläsning med till exempel distriktsköterskeprogrammet men det kan försvåra en fördjupning inom den specifika inriktningen. För att behålla en hållbar utbildningskvalitet bör det ske en ökad samverkan mellan lärosäten speciellt inom specialistsjuksköterskeutbildningar.

Rekommendationen är att överväga formaliserat samarbete med ett annat/andra lärosäten för att möjliggöra att fortsatt kunna driva denna unika och för framtiden viktiga inriktning.

Signerats av: Ross May (HDa), 2026-05-04 Lovisa Berg (HDa), 2026-04-30